

Távcsőkészítés

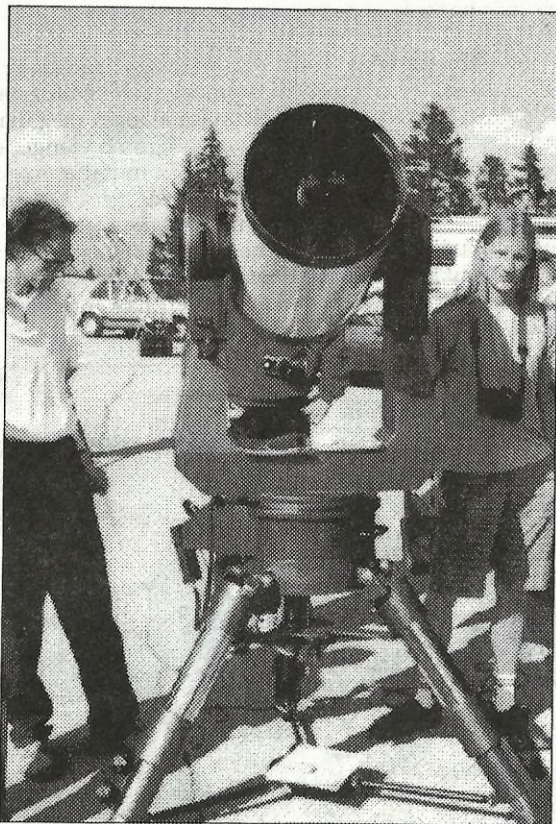
Ezt láttuk a tizedik ITT-n

A távcsövek változó világa

A jelek szerint egyre többen tudják, hogy az ITT nemcsak az elektronikai világcég nevének rövidítése, hanem egy igen hasznos amatőr rendezvény, a Nemzetközi Távcsöves Találkozó (Internationales Teleskop Treffen) fedőneve is. Megérkezésünkkor az egyik szervező örömmel újságolta, hogy az ITT egyre nemzetközibbé válik, hiszen most először svájci, olasz, sőt amerikai amatőrök is eljöttek és elhozták távcsöveiket. A mintegy 300 résztvevő közül a legtöbben Ausztriából, Németországból és a közeli Szlovéniából érkeztek. Mi magyarok összesen 17-en voltunk.

Az osztrák-szlovén-olasz határ közelében tornyosuló 2167 m-es Dobratsch tömbje természetvédelmi terület, de igen csak megéri befizetni a 120 schillinges úthasználati díjat, mert az 1700 m felett elhelyezkedő parkolóban — időnként a felhők felett — igazi amatőr mennyország várja a csillagászat szerelmeseit. Számos érdekességet láttunk most is, így pl. a múlt évi ITT-hez képest jóval több apokromatikus refraktort és a Meade 16 hüvelykes óriás Schmidt-Cassegrain-távcsövet.

A tavalyi ITT-n a Zeiss gyár bemutatta 100/640 APQ, 130/1000 APQ és 150/1200 APQ objektívvel szerelt távcsöveit. A nagyobbak földi távcsökeként rendkívül kontrasztos, kiváló felbontású képet adtak. Az akkori légkör (párás, felhős) mellett is

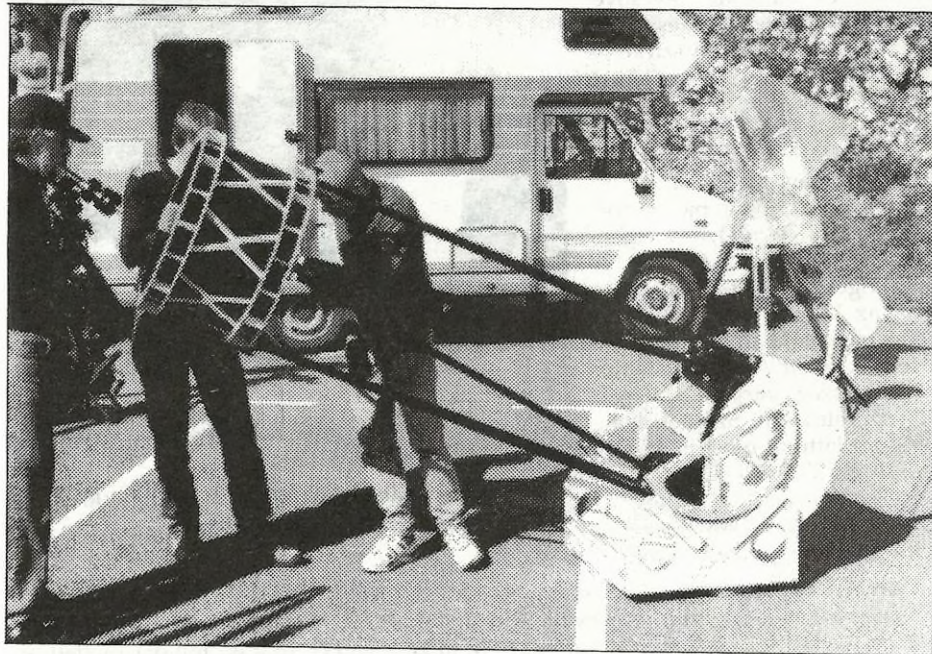

A Meade 16 hüvelykes (40,6 cm-es) LX 200-as Schmidt-Cassegrain teleszkópja

igen jó képet mutattak a Szaturnuszról. Valószínűleg a rossz átlátszóság miatt más objektum bemutatására nem került sor. Kicsi, de a Zeiss hírneve miatt elgondolkodtató szépséghiba, hogy ezen távcsövek színi hibával terhelt képet mutattak. Az ideai rendezvény alkalmat adott e termékek és kiegészítők alaposabb tanulmányozására. Persze jó tudni annak is, aki csak a Meteort olvasva ismerkedik e találkozóval, hogy itt éjszaka minden távcső mögött kíváncsiskodók hada áll sort, így hosszas vizsgálódásról szó sem lehet. Az időjárás sem volt lényegesen jobb a tavalyinál.

Idén a Zeiss nem képviseltette magát, viszont a számunkra ijesztő árak ellenére 2 db 100/640-es, 3 db 130/1000-es és 1 db 150/1200-as apokromatikus refraktort hoztak el tulajdonosaik. Mít láthattunk hát? Mindhárom távcső elszínezte a Szaturnusz korongjának peremét. Lehetséges, hogy ennek oka nem az objektívek minőségében, hanem a tartozékok elrendezésében keresendő. Elképzelhető, hogy a képminőség az okulárrevolverek, zenitprizmák mechanikai, optikai pontatlanságainak és más hasonló „apróságoknak” esett áldozatul.

További esemény volt a részben vagy teljesen új tengelyrendszer szereplése. Az Ib mechanika elektromos finommozgatású változata, az Ic, külsőre alig különbözött őstől. A távirányítás próbálgatása alapján megállapítható volt, hogy fotózásra szinte alkalmatlan. A deklinációs mozgatógomb elengedése után továbbfutott, irányváltáskor késleltetve indult el a távcső. Ez mutatta, hogy túl nagy holtjáték van az áttételben. A rektaszcenziós és deklinációs finommozgatás sebessége nem volt azonos. Mindezek kissé barkácmunka jelleget kölcsönöztek a szerkezetnek. (Minden gőg nélkül azt juttatta eszünkbe, hogy talán jobban jártak volna, ha tanulmányozták volna e cikk társszerzői, Rózsa Ferenc és Sebők György által párhuzamosan fejlesztett Zeiss Telemator mechanikára épített hasonló rendszert.) A II-es jelű tengelyrendszer irányítását nem próbálhattuk ki.

A találkozón tovább erősödött benyomásunk: Európa nyugati vidékén kevesebb távcsőépítő lakik, mint mi felénk, de akik saját kezűleg fognak hozzá ehhez a nemes foglalatossághoz, azoknak aztán meg lehet nézni a munkáját! Szép kivitelű Dobsonok, jónéhány hagyományos Newton, sőt ferdetükros távcső is dicsérte készítőit. Műszerépítési kultúránk sajnos messze elmarad az ott látottaktól. A nálunk épülő távcsövek javarészt igénytelenek, ami persze nem mindig a készítő hibája, hiszen a távcsőépítés a világ gazdagabb felén sokszor kimerül a kész alkatrészek összeszerelésében.

A legnagyobb érdeklődés természetesen a csillogó-villogó gyári távcsövek felé irányult. Magyar fejjel nehéz elképzelni, hogy honnan lehet valakinek annyi pénze, hogy 15–18 cm-es *önjáró* apokromatikus refraktort vásárolhasson magának, mindenesetre tény, hogy szinte számolatlanul ácsorogtak Meade- és Starfire-refraktorok. Irigykedni azért nem kell, mert volt olyan tulajdonos, akinek a Szaturnusz beállítása komoly gondot okozott, de a legmulatságosabb az volt, amikor egy sokadalom az M11-et abban a boldog tudatban szemlélte, hogy az Omega-kód van beállítva. Ámbár ez néha-néha nálunk is megessik...

Az ottani asztrobazár kevésbé volt zajos, mint a mieink szoktak lenni, a kínálatban azonban nem bontásból származó üvegdarabok domináltak, hanem világcégek termékei. Az árak még schillingben is elég barátságtalanok, különösen, ha az eladó közli, hogy valójában márkában vannak kiírva. Apróbb dolgokat azonban meg lehet fizetni — egyik elszánt honfitársunk az ITT óta egy 32 mm-es König-okulár boldog tulajdonosa.

A múlt évi ITT-hez képest örvedetes, hogy az észlelőhelynél tábla fogadta az autósokat, mely a reflektorok lekapcsolására szólított fel. Kivétel nélkül mindenki betartotta a szabályt; a bizonytankodóknak csak az észlelőlámpás forgalomirányítót kellett követnie. A többség autóban, sőt lakóautóban lakott. A tíz-tizenöt sátrat most a pár száz méterrel lejjebb levő Aichingerhütténél verték fel, ami még mindig jobb, mint a leállósávon vagy éppen a betonon felállítani e szellős menedékeket (tavaly ez utóbbira is volt példa!). Mindez meglehetősen széttördelte a társaságot. Ezen sokat nem lehet segíteni mindaddig, amíg ezen a helyszínen tartják az ITT-eket. Többen hiányolták az MCSE-táborokban megszokott közös programokat, előadásokat. Sajnos az ITT-n hagyományosan nem szerveznek ilyeneket, aminek oka talán a megfelelő helyiség hiánya.

A párás, állandóan bizonytalankodó időjárás ellenére hasznos tapasztalatokkal gazdagodva tértünk haza. Reméljük, jövőre még több amatőrtársunk vállalkozik az útra. A költségekkel kapcsolatban jó hírünk van: az egyik szervező ígérete szerint a magyar amatőrök jövőre kedvezményes részvételi díjat fizethetnek (ennek összege jelenleg 70 schilling). Az 1995-ös ITT-ről is idejében tájékoztatjuk Olvasóinkat.

